

نگرانی بی سابقه غرب از بسته شدن تنگه هرمز

انتشار اخباری درباره احتمال برگزاری يك مانور از سوی ایران که به تمرین نحوه مسدود شدن تنگه هرمز اختصاص دارد واکنش های وسیع و نگرانی های عمیقی را در غرب برانگیخته است.

در پی قوت گرفتن واکنش احتمالی ایران به تحریم ها نگرانی بی سابقه غرب از بسته شدن تنگه هرمز انتشار اخباری درباره احتمال برگزاری يك مانور از سوی ایران که به تمرین نحوه مسدود شدن تنگه هرمز اختصاص دارد واکنش های وسیع و نگرانی های عمیقی را در غرب برانگیخته است.

برخی نمایندگان مجلس شورای اسلامی در هفته گذشته اعلام کردند که ایران قصد دارد با برگزاری يك رزمایش بزرگ در خلیج فارس، ثابت کند در صورت لزوم قادر به مسدود کردن تنگه هرمز خواهد بود.

از جمله پرویز سروری، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس دو روز پیش در گفت و گو بی با ایسنا تاکید کرد که این مانور از سوی ارتش برگزار خواهد شد. سروری گفت: ما به زودی رزمایشی را باهدف چگونگی بستن تنگه هرمز برگزار خواهیم کرد. اگر جهان بخواهد منطقه را ناامن کند، ما نیز جهان را ناامن خواهیم کرد. اما سخنگوی ارتش ایران در تماس رویتیز با وی از اظهار نظر در این خصوص خودداری کرد.

همچنین حسین شریعتمداری مدیر مسئول کیهان نیز با نگارش سر مقاله ای در شماره روز سه شنبه روزنامه استدلال کرد که اگر خرید نفت ایران مورد تحریم قرار بگیرد، ایران به لحاظ حقوقی مجاز به بستن تنگه هرمز و جلوگیری از عبور و مرور نفت کش ها از آن خواهد بود.

شریعتمداری در این یادداشت با استناد به کنوانسیون 1958 ژنو نوشت: «#171؛ فقط عبور کشتی هایی از تنگه هرمز مجاز خواهند بود که برای امنیت، نظم، آسایش و حقوق ملی جمهوری اسلامی ایران #171؛ بی ضرر»؛ تشخیص داده شوند. و بند 4 از ماده 14 و بند يك از ماده 16 کنوانسیون 1958 ژنو، تشخیص بی ضرر بودن عبور کشتی ها از تنگه هرمز را برعهده کشور ساحلی-ایران اسلامی- گذارده است»؛

در ادامه این یادداشت آمده است: ««؛ در صورتی که صدور نفت ایران از سوی آمریکا و کشورهای اروپایی و یا سایر متحدان آسیایی آنها نظیر ژاپن، تحریم شود، آیا عبور کشتی های حامل نفت برای کشورهای یاد شده که در حالت مورد اشاره، دشمن تلقی می شوند #171؛ عبور بی ضرر»؛ خواهد بود؟ بدیهی است که پاسخ این سؤال منفي است و ایران اسلامی حق دارد و می تواند با جلوگیری از عبور این کشتی ها مانع توانمندی دشمن در تهدید امنیت ملی خود شود. عبور کشتی هایی که از مبدأ کشورهای تحریم کننده به مقصد سایر کشورهای خلیج فارس، تسلیحات نظامی حمل می کنند نیز به طریق اولی و مطابق همان مواد از کنوانسیون های ژنو و جامائیکا، محل و در تعارض با امنیت ملی کشورمان تلقی شده و بستن تنگه هرمز به روی این کشتی ها حق مسلم و قانونی ایران اسلامی خواهد بود»؛

غرب نگران می شود

این فضای خبری در حالی که هنوز مقام های رسمی نظامی زمان و چگونگی این مانور را اعلام نکرده اند موجی از نگرانی در میان کشورهای غربی برانگیخته است. این نگرانی بویژه از آن روست که اخیرا سنای آمریکا قانونی را تصویب کرده که از دولت این کشور می خواهد خرید نفت از ایران و همچنین بانک مرکزی ایران را تحریم کند. این قانون این هفته در مجلس نمایندگان مطرح خواهد شد و رسانه های غربی می گویند به رغم مخالفت شدید دولت اوباما احتمال رای آوردن آن کم نیست. علاوه بر این اتحادیه اروپا هم وعده داده است که در ماه ژوئن به این بحث خواهد پرداخت. اگر چه عموم کارشناسان اتفاق نظر دارند که نه آمریکا و نه اروپا وارد حوزه تحریم نفتی ایران نخواهند شد ولی نفس این اظهارات موجب شده ایران تصمیم به تدوین يك بسته پاسخگویی متقابل بگیرد که مانور نظامی در خلیج فارس صرفا یکی از آیتم های آن است.

اگرچه عموم منابع داخلی و خارجی این خبر را جدید فرض کرده اند ولی منابع نظامی به کیهان گفتند این مانور يك اتفاق جدید نیست و تصمیم درباره اجرای آن مدت ها قبل گرفته شده است.

بنا به گفته یکی از این منابع امیر دریادار حبیب الله سیاری فرمانده نیروی دریایی ارتش مدتی قبل خبر انجام این مانور را اعلام کرده بود و اکنون زمان اجرای آن فرارسیده است.

دریادار سیاری اوایل آذر ماه اعلام کرده بود ایران قصد دارد در آب های بین المللی رزمایش دریایی مهمی برگزار کند.

پیش از آن هم سردار سرلشکر محمد علی جعفری فرمانده کل سپاه به صراحت گفته بود که اگر لازم باشد ایران در مسدود کردن تنگه هرمز تردید نخواهد کرد.

سردار جعفری روز دوشنبه 13 تیر ماه در مصاحبه ای با خبرگزاری مهر اعلام کرد ایران همچنان آمادگی آن را دارد تنگه هرمز را که از طریق آن چهل درصد نفت جهان منتقل می شود در صورتی که با تهدیدی مواجه شود ببندد. وی در پاسخ به پرسشی درباره احتمال اینکه ایران این راه دریایی اساسی برای اقتصاد جهانی را مسدود کند گفت: به سبب جایگاه راهبردی تنگه هرمز این گزینه هرگز رها نشده است. وی افزود: علاوه بر این، ما به این بسنده نمی کنیم، ما اکنون می کوشیم توانمندی های دفاعی خود را در آب های آزاد

اقیانوس هند و فراتر از تنگه هرمز گسترش دهیم. سردار جعفری افزود: این مسئله به این معنا است اگر دشمنی ما را از خارج از تنگه هرمز تهدید کند ما خواهیم توانست به او به همان شیوه پاسخ دهیم. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به ویژه مسئول دفاع از آب های سرزمینی و سواحل ایران در خلیج فارس است. چرا تنگه هرمز مهم است؟

در اهمیت تنگه هرمز باید یادآور شد که این تنگه تنها راه آبی 8 کشوری است که در مجاورت آب های خلیج فارس قرار دارند. عربستان سعودی 88 درصد از نفت خود را از طریق تنگه هرمز صادر می کند که این رقم برای کویت 100 درصد، ایران 90 درصد، عراق 98 درصد و قطر 100 درصد است. به طور متوسط در هر ده دقیقه یک کشتی غول پیکر از این آبراه عبور می کند. بیش از 40 درصد نفت مورد نیاز دنیا از خلیج فارس تأمین می شود. در واقع حدود 17 میلیون بشکه نفت خام تولیدی در روز توسط این کشورها برای مشتریان مختلف در سراسر جهان از تنگه هرمز جابجا می شود. صدور نزدیک به 90 درصد نفت خلیج فارس از تنگه هرمز صورت می پذیرد و کشتی های اقیانوس پیما حامل نفت ناچار به عبور از این تنگه استراتژیک هستند. تسلیحات نظامی خریداری شده کشورهای حاشیه خلیج فارس از آمریکا و سایر کشورهای اروپایی با عبور از تنگه هرمز به مقصد می رسد. آژانس اطلاعات انرژی آمریکا پیش بینی کرده که حجم صادرات نفت از تنگه هرمز تا سال 2020 به 30 تا 35 میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

ایران چگونه تنگه را می بندد
منابع غربی تاکنون تحلیل های متفاوتی درباره ارزیابی توانایی ایران در مسدود کردن تنگه هرمز منتشر کرده اند. جمع بندی این گزارش ها نشان می دهد دولت های غربی تقریباً مطمئن هستند که ایران اگر اراده کند قادر خواهد بود عبور و مرور همه کشتی ها شناورها از این منطقه را مسدود کند و در اینصورت رشد انفجاری قیمت نفت فقط در چند روز منجر به فاجعه ای جبران ناپذیر برای اقتصاد غرب خواهد شد. همچنانکه همین الان و صرفاً به دلیل انتشار خبر برگزاری یک مانور، قیمت نفت 3 دلار رشد کرده است. پایگاه اینترنتی لوموند دیپلماتیک اواخر ماه گذشته در تحلیلی به اهمیت راهبردی تنگه هرمز در زمان تهدیدهای غرب و رژیم اشغالگر قدس علیه ایران پرداخت.

لوموند دیپلماتیک نوشت: اگر ایران تنگه هرمز را ببندد چه اتفاقی رخ خواهد داد؟ نگرانی ناشی از بسته شدن این آب راه راهبردی که چهل درصد صادرات نفت خاورمیانه از آن صورت می گیرد، هر بار که تنش ها درباره ایران تشدید می شود مطرح می شود. به نوشته این نشریه، کاوه افراسیابی استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران و بوستون معتقد است که ایران عملاً هر لحظه که بخواهد می تواند تنگه هرمز را ببندد و این امر باعث قطع صادرات حدود 6 میلیون بشکه نفت در روز خواهد شد. به اعتقاد افراسیابی، حمله نظامی اسرائیل به تاسیسات هسته ای ایران برای اینکه موفقیت آمیز باشد باید حدود 12 سایت را که برخی از آنها در مناطق مسکونی هستند و احتمال برجای ماندن قربانیان غیر نظامی فراوانی وجود دارد هدف قرار دهد. این امر به گفته افراسیابی باعث سونامی خشم مردمی در ایران خواهد شد و باعث خواهد شد مقامات سیاسی ایران بویژه با بستن تنگه هرمز، شدیدترین پاسخگویی را علیه منافع آمریکا و اسرائیل در پیش بگیرند.

افراسیابی ادامه می دهد دولت آمریکا برای اینکه لفاظی های آتش افروزانه اسرائیل را آرام کند هیچ کاری انجام نمی دهد. افراسیابی می گوید: بدون شك علت این امر این است که بارک اوباما به شدت درگیر مشکلات دیگر است اما شاید انفعال وی اشتباهی بزرگ و پرهزینه باشد.

احمد العطار مفسر اماراتی و متخصص مسائل دفاعی و انرژی می گوید: مین گذاری در خلیج فارس بویژه در تنگه هرمز اصلی ترین تهدیدی است که باید مدنظر قرار داد. وی خاطر نشان می کند که در سال هزار و نهصد و هشتاد و هشت، ناو آمریکایی ساموئل بی رابرتز با مین کار گذاشته شده از سوی ایران برخورد کرد و تقریباً نابود شد. العطار می افزاید: ایجاد میدان گسترده مین باعث ایجاد اختلال شدید در ترانزیت نفت و تجارت دریایی در خلیج فارس خواهد شد و مقابله با آن اگر غیر ممکن نباشد، سخت خواهد بود.

به نوشته لوموند، در صورتی که اسرائیل، آمریکا یا اروپا در تحریم ها یا طرح های حمله به تاسیسات هسته ای ایران بیش از حد پیش بروند، احتمال دارد تهران تهدید نیروی چریکی دریایی یا بستن تنگه هرمز را علم کند.